

Lekce 2

Gramatická látka	Odkaz na gramatiku
Deklinace: <i>a</i> -kmeny (zakončení na -η a <i>α purum</i>)	§§ 129-134
Trojvýchodná adjektiva <i>o</i> - a <i>a</i> -kmenů	§§ 139-141
Nezvratné osobní zájmeno pro 3. sg.	§ 216
Konjugace: Aktivní imperfektum	§ 256, § 262, § 414
Slabičný augment	§ 248 (1)
Syntax: Ireálná podmínka nedokonavá	§ 444 (IV)
Nesplnitelné přání nedokonavé	§ 429 (2)
Substantivizovaný infinitiv	§ 461

1. Přestože po bitvě u Kúnax (r. 401 př. Kr.) slíbili Peršané řeckým žoldnům ve vojsku Kýra Mladšího bezpečný a nerušený návrat do Řecka, dali povraždit všechny jejich velitele, které předtím sezvali k jednání.

Μετὰ τὸν τῶν στρατηγῶν θάνατον ἢ τῶν Ἑλλήνων στρατιὰ ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἦν. λέγει δ' ὁ Ξενοφῶν·

«Καὶ πρότερον ἔλεγον, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ προσδοκίαι¹ ἡμῖν εἰσιν σωτηρίας. ἡμεῖς μὲν γὰρ θεραπεύομεν τοὺς θεοὺς, ὥσπερ αἰεὶ ἐθεραπεύομεν, καὶ ἐμμένομεν ταῖς σπονδαῖς. οἱ δὲ πολέμιοι τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους λύουσιν, ἡμεῖς δὲ πάσχομεν πολλὰ καὶ κακὰ διὰ τὴν τῶν βαρβάρων ἐπιορκίαν. οὕτως εἰκὸς ἐστὶ τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ συμμαχούς. ἄρ' οὐ πολλάκις ὁ βάρβαρος ἔφευγε τοὺς ἡμετέρους προγόνους; τῶν δὲ νικῶν τεκμήριά ἐστὶ τὰ τρόπαια², μέγιστον δὲ μαρτύριον ἢ ἐλευθερία. οὐ μὲν δὴ τοῦτο³ λέγω, ὡς καταισχύνετε τοὺς προγόνους· ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς ἐν τῇ περὶ τῆς τοῦ Κύρου βασιλείας μάχῃ τοὺς βαρβάρους ἐνικάτε⁴ σὺν τοῖς θεοῖς. ὥστε καὶ νῦν μὴ ἄθυμοι ἔστε⁵ πρὸς τὴν νίκην.» (podle Xen. An. 3, 2,10 sqq.)

2a. Ἄπ' ἀρετῆς αἰ τιμαί⁶. (Gorg. B 11a, 16, Diels)

2b. Řecké přání zdaru: Ἄγαθὴ τύχη. (Men. Dysc. 816)

¹ ἢ προσδοκία 'naděje, šance', pl. možno překládat i jako sg.

² τὸ τρόπαιον charakteristická řecká reálie: jednoduchý pomník vztyčovaný po bitvě na rozhodujícím místě, kde došlo k obrácení nepřátel na útěk (ἡ τροπή), tj. v překladu snad 'pomníky vítězných bitev', 'znamení vítězství'

³ τοῦτο nom./ak. sg. neutra ukaz. zájm.: 'to, toto'

⁴ νικάω 'vítězit', srov. subst. ἡ νίκη

⁵ ἔστε 'buďte'

⁶ doplňte: εἰσίν

3. Πήραι⁷ δύο (κατ' Αἴσωπον)

Ἄνθρωπων ἕκαστος δύο πήρας φέρει, τὴν μὲν ἔμπροσθεν⁸, τὴν δὲ ὀπισθεν⁹. γέμει¹⁰ δὲ κακῶν ἑκατέρα, ἀλλ' ἢ μὲν ἔμπροσθεν, ἀλλοτρίων, ἢ δ' ὀπισθεν ἰδίων. καὶ διὰ τοῦτο¹¹ οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν ἀλλότρια κακὰ γινώσκουσιν, τὰ δ' ἴδια οὐ. (podle Aesopus Halm 359; Ch. 304)

4. Αἰσώπειος¹² μῦθος.

Ἄνθρωποι τινες¹³ ἐν σκηνῇ ἐσθίουσι πρόβατον. λύκος δέ, ὅς¹⁴ αὐτοῖς ἐντυγχάνει, «Πόσος,» φησὶν, «ἂν ἦν ὑμῖν θόρυβος, εἰ ἐγὼ ταῦτα¹⁵ ἔπραττον.» (podle Aesopus Halm 282)

5. Σαπφώ φησιν, ὅτι τὸ ἀποθνήσκειν κακόν. οἱ θεοὶ γὰρ ἀπέθνησκον ἄν, εἴπερ ἦν καλὸν τὸ ἀποθνήσκειν. (Sappho, ed. Treu, 1954, 104)

6. Ἄρκτος¹⁶ τίς ποτε ἐκόμπαζεν¹⁷, ὡς φιλανθρωπότατόν¹⁸ ἐστὶ τῶν ζώων. φασὶ γὰρ ἄρκτον νεκρὸν μηδὲν βιβρώσκειν¹⁹. ἢ δ' ἀλώπηξ²⁰ πρὸς αὐτὴν «Εἶθε», ἔφη, «μᾶλλον τοὺς νεκροὺς ἐβίβρωσκες.» (Aesopus Halm 69)

Slovní zásoba

1. ὁ στρατηγός, -οῦ	vojevůdce	dux
ἡ στρατιά, -άς	vojsko	exercitus
ἐν (dat.)	v	in
πολύς, πολλή, πολύ	mnohý	multus
ἡ ἀπορία, -ας	nedostatek, nouze	difficultas, inopia
ἦν	byl	erat
πρότερος, -α, -ον	dřívější	prior

⁷ ἡ πήρα 'mošna, ranec, tlumok'

⁸ ἔμπροσθεν 'vpředu'

⁹ ὀπισθεν 'vzadu'

¹⁰ γέμω (gen.) 'být plný (něčeho)'

¹¹ διὰ τοῦτο 'proto'

¹² Αἰσώπειος: rel. adjektivum k Αἴσωπος

¹³ τινες (enklitikon) nom. pl. neurč. zájmena τις

¹⁴ ὅς nom. sg. m. vztažného zájmena: 'který'

¹⁵ ταῦτα nom./ak. pl. neutra ukaz. zájmena οὗτος, přel. 'tohle, to'

¹⁶ ὁ, ἡ ἄρκτος obourodé subst. (epicoenum), srov. §§ 113-114

¹⁷ κομπάζω 'chlubit se'

¹⁸ φιλανθρωπότατος superlativ k adj. φιλόανθρωπος 'laskavý, vlídný, který má lidi rád'

¹⁹ βιβρώσκω 'žrát, hltat'

²⁰ ἡ ἀλώπηξ 'liška', viz pozn. 16.

πρότερον (adv.)	dříve	prius
ὅτι	že	(quod)
καλός, -ή, -όν	dobrý, krásný	bonus, pulcher
ἡμεῖς	my	nos
ἡμῖν	nám	nobis
εἰσὶν	jsou	sunt
ἡ σωτηρία, -ίας	záchrana, spása	salus
θεραπεύω, -εύσω, -ευσα, -ευκα, -ευμαι, -εύθην	pečovat, uctívát	colere
ὁ θεός, -οῦ	bůh	deus
ὥσπερ, ὡς	tak jako	sicut
ἀεὶ	vždy	semper
(ἐμ)μένω, μενῶ, ἔμεινα, μεμένηκα, —, — (dat.)	zůstat při něčem, dodržovat	manere
αἰ σπονδαί, -ῶν	smlouva	foedus
πολέμιος, -ία, -ιον	nepřátelský	inimicus
παρά (ak.)	proti něčemu	contra
ὁ ὄρκος, -ου	přísaha	ius iurandum
ἡ ἐπιορκία, -ας	křivá přísaha	perjurium
λύω, λύσω, ἔλυσα, λέλυκα, λέλυμαι, ἐλύθην	porušovat, rozvazovat	solvere, violare
πάσχω, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα, —, —	trpět, snášet	pati
διὰ (ak.)	kvůli	propter
ὁ βάρβαρος, -ου	barbar, cizinec	barbarus
οὕτως	tak	ita
εἰκός ἐστιν	zdá se, že; zřejmě	par (verisimile) est
ἐναντίος, -ία, -ίον	nepřátelský, stojící proti	contrarius
ὁ ἐναντίος, -ίου	odpůrce, nepřítel	contrarius
εἶναι	být	esse
ὁ σύμμαχος, -ου	spojenec	socius
ἄρα	tázací částice (nepřekládá se)	-ne
ἄρ' οὐ	co(ž)pak ne, ne snad	nonne
ἄρα μή	co(ž)pak, snad	num
πολλάκις	často	saepe
φεύγω, φεύξομαι, ἔφυγον, πέφυγα, —, —	utíkat	fugere
ἡμέτερος, -α, -ον	náš	noster
οἱ πρόγονοι, -ων	předkové	maiores
ἡ νίκη, -ης	vítězství	victoria
τὸ τεκμήριον, -ου	důkaz, doklad	argumentum, certum signum

μέγιστος, -η, -ον	největší	maximus
τὸ μαρτύριον, -ου	svědectví, důkaz	testimonium
ἡ ἐλευθερία, -ας	svoboda	libertas
ὥς	(proto)že	ut
(κατ)αἰσχύνω, -ῶ, ἤσχυνα, —, —, — (ak.)	zahanbit, dělat ostudu	ignominia afficere
(κατ)αἰσχύνομαι, -ῶμαι, —, ἤσχύθη	stydět se	revereri, pudet
ἡμεῖς	vy	vos
ἡ μάχη, -ης	bitva	pugna
ἡ βασιλεία, -ας	království	regnum
σύν (dat.)	s	cum
ὥστε	takže, a tak	ut
ἄθυμος, -ον	malomyslný, nesmělý	desperatus, tristis, anxius
πρός (ak.)	vůči, ve vztahu k	ad, quod ad, propter
2a. ἀπό (gen.)	z, od	ab
ἡ ἀρετή, -ῆς	ctnost	virtus
ἡ τιμή, -ῆς	důstojnost, pocta, cena	honor, pretium
2b. ἀγαθός, -ή, -όν	dobrý	bonus
ἡ τύχη, -ης	osud, štěstí	fortuna, sors
3. δύο	dva	duo
κατά (ak.)	podle někoho	secundum
ἕκαστος, -η, -ον	každý	quisquis
ὁ μὲν - ὁ δέ	jeden - druhý	alter - alter
ἄλλότριος, -ία, -ιον	cizí	alienus
ἴδιος, -ία, -ιον	vlastní	proprius
γιγνώσκω, γινώσσομαι, ἔγνω, ἔγνωκα, ἔγνωσμαι, ἐγνώσθη	poznávat	cognoscere
4. ὁ μῦθος, -ου	slovo, vyprávění	fabula
ἡ σκηνή, -ῆς	stan	tabernaculum, tentorium
ἐσθίω, ἔδομαι, ἔφαγον, ἐδήδοκα, ἐδήδεσμαι, ἠδέσθη	jíst	edere
τὸ πρόβατον, -ου	ovce	ovis
ὁ λύκος, -ου	vlk	lupus
ἐντυγχάνω, -τεύσομαι, -έτυχον, -τετύχηκα, —, — (dat.)	setkat se	incidere, occurrere
πόσος, -η, -ον	jaký, jak veliký	quantus
φησὶ(ν)	říká	dicit, inquit
ἅν	snad (většinou se nepřekládá)	
ὕμῖν	vám	vobis

ὁ θόρυβος, -ου	povyk, křik	tumultus
ἐγώ	já	ego
πράττω, πράξω, -ᾶξα, -ᾶχα, -ᾶγμαι, -ᾶχθην	dělat	facere
5. εἶπερ	jestliže, kdyby (totiž)	si (quidem)
6. ὁ, ἡ ἄρκτος, -ου	medvěd	
ποτέ	někdy	
τὸ ζῶον, -ου	živočich	animal
φασί(ν)	říkají, prý	dicunt, dicitur
μηδέν	nic, vůbec	nihil
εἴθε	kéž	utinam
ἔφη	říkal	dicebat
μᾶλλον	spíš	potius

Doplnění gramatiky

Morfologie jména

Deklinace *a*-kmenů (feminina)

Deklinace řeckých substantiv s kmenem zakončeným na *-a* zahrnuje maskulina a feminina. Tvarové zakončení bylo pro oba rody původně stejné a dělilo se na dva typy: a) typ s nom. sg. *-ᾶ*, gen. sg. *-ᾶς*; b) typ s nom. sg. *-ᾶ*, gen. sg. *-ᾶς*. Ještě v předklasické době se maskulina připodobňují *o*-kmenům a získávají v nom. sg. koncovku *-ᾶς*, v gen. sg. *-ου*, takže vzniká třetí typ.

Tento stav prodlehl další změně kolem r. 900 př. Kr., kdy došlo ke změně $\bar{a} > \eta$, probrané v lekci C. Tím se rozpadly všechny tři skupiny *a*-kmenů dále na 2 podskupiny: 1. substantiva, u nichž předcházela před kmenovým vokálem hláska ϵ , ι , ρ , zůstávají beze změny (tzv. typ *α purum*); 2. ve všech ostatních případech změna proběhla, a vznikla tak maskulina na *-ης* a feminina na *-η*. Výsledkem celého vývoje je tedy následujících 6 typů:

- A. feminina
- a) původní typ *-ᾶ, -ᾶς*
    1. typ *-ᾶ, -ᾶς* (*α purum*, po ϵ , ι , ρ), např. οἰκία, χώρα, θεά;
    2. typ *-η, -ης* (ostatní případy), např. μάχη, νίκη, τιμή;
  - b) původní typ *-ᾶ, -ᾶς*
    1. typ *-ᾶ, -ᾶς* (*α purum*, po ϵ , ι , ρ), např. βασίλεια, σφαῖρα;
    2. typ *-ᾶ, -ης* (ostatní případy), např. θάλαττα, δόξα, γλώττα;
- B. maskulina
1. typ *-ᾶς, -ου* (*α purum*, po ϵ , ι , ρ); např. νεανίας;
  2. typ *-ης, -ου* (ostatní případy), např. πολίτης, ποιητής.

Struktura tvarů feminin je zřejmá z §§ 129-134 gramatiky.²¹ Kromě obecných přízvukových pravidel (viz lekce C) a deklinačního pravidla o oxytonech (viz 1. lekce) přistupuje pravidlo o gen. pl. *a*-kmenů:

Substantiva *a*-kmenové deklinace se mění v gen. pl. v perispómena nezávisle na svém přízvukovém typu.

Morfologie slovesa

Imperfektum tematické konjugace

Všechny minulé (vedlejší) časy se v řečtině tvoří od příslušného časového kmene pomocí 1. **augmentu** (na počátku slova)²² a 2. tzv. **sekundárních přípon** (na konci slova)²³. Pokud jde o tvary imperfekta, je východiskem pro tvoření časový **kmen přítomný**. Osobní přípony se k tomuto kmeni připojují prostřednictvím **tematického vokálu** způsobem zcela shodným s připojováním primárních koncovek v přítomnu. I sekundární přípony jsou rozděleny pouze do dvou řad: 1. aktivum, 2. mediopasivum a významová škála mediopasiva představuje stejný problém jako v přítomnu²⁴.

akt. sg.	1.	– ο – ν	pl.	1.	– ο – μεν
	2.	– ε – ζ		2.	– ε – τε
	3.	– ε – ο		3.	– ο – ν
medpas. sg.	1.	– ό – μην	pl.	1.	– ό – μεθα
	2.	– ου (< –ε–σο)		2.	– ε – σθη
	3.	– ε – το		3.	– ο – ντο

Struktura ipf. tvaru má tedy 4 složky: augment, přítomný kmen, tematický vokál a příponu: např. ἐ-φεύγ-ο-μεν 'utíkali jsme'. Příslušné -ν se objevuje v ipf. ve 3. sg.: -εν.

Jiné než indikativní tvary v imperfektu neexistují.

O významu imperfekta²⁵ platí, že vyjadřuje děj, kterému mluvčí věnuje pozornost pro jeho průběh nebo opakování²⁶, a že tedy v češtině odpovídá nejčastěji minulému času nedokonavých sloves. V některých případech je však užití nedokonavého času stylisticky v češtině méně běžné, přestože je logicky lze očekávat. Např. uvozovací sloveso přímé řeči i nepřímé stojí ve spisovném jazyce obvykle v dokonavém tvaru: *řekl, prohlásil*, přestože znění výroku se mluvčí chystá svou

²¹ Procvičování feminin typu (b) a maskulin je zařazeno do následující lekce.

²² §§ 247-249.

²³ § 256.

²⁴ §§ 404-411.

²⁵ § 414.

²⁶ Stojí tedy proti **aoristu**, který je probírán od 6. lekce.

citací podrobně sledovat (v řečtině naopak častěji ipf.: ἔφη, ἦν δ' ὅς, ἔλεγεν). Z hlediska uzuálnosti (obvyklosti) vyjadřovacích prostředků je třeba uvést, že v řečtině je základním vyprávěcím časem aorist, kdežto ve spisovné češtině je základní rámeček vyprávění obvykle v nedokonavém vidu.

Kromě toho je třeba věnovat pozornost případům, kdy se v řečtině imperfektem vyjadřuje snaha (v záporu jde o neúspěšnou snahu) o dokončení děje (tzv. *imperfektum snahové*, lat. *imperfectum de conatu*): ἐδίωκεν 'snažil se dohnat', ἐπειθεῖν 'pokoušel se přesvědčit', οὐκ ἐλάμβανε 'nedařilo se mu chytit'. V těchto případech lze někdy napodobit řeckou konstrukci prostým minulým časem ('honil', 'přesvědčoval'), často je však — ve shodě s č. tendencí vyjadřovat modalitu explicitně samostatným výrazem — zapotřebí doplnit modální sloveso ('nemohl chytit', 'ne a ne chytit'; nikoliv 'nechytal').

Nelze tedy řeckému imperfektu při překladu mechanicky přiřazovat český minulý čas nedokonavých sloves, nýbrž je třeba vycházet z vyjadřovacích vzorců, které jsou v češtině v analogických případech obvyklé.

Syntax

Vyjadřování ireality

Řečtina nemá k dispozici gramatickou kategorii kondicionálu a k vyjadřování ireálné podmínky nebo přání obecně slouží indikativ minulých časů: imperfekta a aoristu. Na rozdíl od jiných evropských jazyků, v nichž se užitím různých časů v podmínkových a přacích větách většinou vyjadřuje skutečně časový rozdíl, je v řečtině tento rozdíl **vidové povahy**. Imperfektní tvary vyjadřují irealitu nedokonavých dějů.²⁷

V hlavních větách vyjadřujících ireálnou podmínku se minulých časů užívá ve spojení s částicí ἄν (její slovosledná pozice ve větě je poměrně volná)²⁸; v hlavních větách vyjadřujících ireálné přání stojí částice εἴθε, a to zpravidla na počátku věty.²⁹ Těmito částicemi se obě ireálné konstrukce liší od indikativních vět s týkajícími se reálné minulosti:

ἐνόμιζε ἀνθρώπους κακούς (indikativní věta) 'myslel si, že lidé jsou zlí'

ἐνόμιζε ἄν ἀνθρώπους κακούς (ireálná podmínka) 'myslel by si, že lidé jsou zlí'

εἴθε ἄγαθὸς ἐνόμιζες ἀνθρώπους (ireálné přání) 'kéž bys (kdybys tak) měl pocít, že lidé jsou dobří!'

ἔδει³⁰ σε τοῦτο λέγειν (indikativní věta) 'to jsi měl říkat'

ἔδει ἄν σε τοῦτο λέγειν (ireálná podmínka) 'to bys měl říkat'

V negované podobě ireálně podmíněných vět hlavních se užívá zápornky οὐ(κ) stejně jako u vět indikativních týkajících se minulosti, zatímco ve větách přacích modální zápornky μή:

οὐκ ἐνόμιζε ἀνθρώπους κακούς (indikativní věta) 'nemyslel si, že lidé jsou zlí'

οὐκ ἄν ἐνόμιζε ἀνθρώπους κακούς (ireálná podmínka) 'nemyslel by si, že lidé jsou zlí'

²⁷ Podmiňovací souvětí dokonavého vidu, tj. využívající aoristu, jsou probírána v lekci 6.

²⁸ § 427 (2).

²⁹ § 429 (2).

³⁰ Ip. neos. výrazu δεῖ. Ve spojení se zápornkou vyjadřuje δεῖ nutnost, tedy: *je třeba (je dobré), aby ne, nemá se apod.*, na rozdíl od č. *není třeba*.

εἶθε μὴ κακοὺς ἐνόμιζες ἀνθρώπους (ireálné přání) 'kéž bys neměl pocit, že lidé jsou zlí!'

οὐκ ἔδει σε τοῦτο λέγειν (indikativní věta) 'to jsi neměl říkat'

οὐκ ἂν ἔδει σε τοῦτο λέγειν (ireálná podmínka) 'to bys neměl říkat'

Ve vedlejších větách vyjadřujících ireálnou podmínku se částice ἂν neužívá; jediným indikátorem ireality (kromě minulého času) je spojka εἰ (v negativní podobě εἰ μὴ):

εἰ φιλόσοφος ἦν, ἐνόμιζε ἂν ἀνθρώπους ἀγαθοὺς 'kdyby byl filosof, byl by toho názoru, že lidé jsou dobří'

εἰ μὴ φιλόσοφος ἦν, οὐκ ἂν ἐνόμιζε ἀνθρώπους ἀγαθοὺς 'kdyby nebyl filosof, nebyl by toho názoru, že lidé jsou dobří'.

Cvičení

1. Doplňte věty tak, že vyberete z níže uvedených přísudků ten, který odpovídá kontextu, a přeložte je:

• ἡ στρατιὰ τοὺς θεοὺς ἀεὶ ... • οἱ βάρβαροι τοὺς προγόνους πολλάκις ... • οἱ ἄνθρωποι δύο πήρας ... • αἱ πήραι κακῶν ... • αἱ τῆς νίκης προσδοκίαι ... • εἰκός ἐστιν τοὺς θεοὺς ἡμῖν ... • τοὺς προγόνους ...
• μὴ καταισχύνετε • καλαὶ εἰσιν • ἀρήγειν (romáhat) • ἔφευγον • γέμουσιν (být plný) • ἐθεράπευεν • φέρουσιν.

2. Doplňte věty tak, že vyberete z níže uvedených spojení to, které odpovídá kontextu, a věty přeložte.

• ἡμεῖς ἀεὶ ... ἐνεμένομεν. • ὦ βάρβαροι, πολλάκις ... ἐλύετε. • πολλάκις τοὺς πολεμίους ... ἐνικάτε. • μὴ ἄθυμοι ἔστε (bud'te) .... • εἶθε μὴ κακὰ ἐπάσχετε .... • ἡ ἐλευθερία μέγιστον μαρτύριόν (svědectví) ἐστιν ....
• τῶν νικῶν • ἐν μάχαις • ταῖς σπονδαῖς • διὰ τὴν τῶν βαρβάρων ἐπιτορκίαν • τὰς σπονδάς • πρὸς τὴν σωτηρίαν.

3. Gramaticky určete a vytvořte 1. sg. ind. prés. akt.:

• συνέπιπτον • ἐνέμενον • ἐπεβάλλετε • ἀπέπεμπες • συνέβαινε • ἀπεφαίνομεν • ἀπέθνησκε.

4. Určete pád a číslo, vytvořte nom. sg., a ten přeložte:

• σπονδαί • ἀρετὴν • αἱ τιμαί • τῆς ἐλευθερίας • τῇ μάχῃ • τῶν στρατιῶν • τῶν νικῶν • τὴν σωτηρίαν • τῇ τύχῃ • ταῖς σκηναῖς.

5. Vytvořte od těchto adjektiv substantiva podle vzoru: ἐλεύθερος - ἐλευθερία:

• κακός • ἄδικος • ἄθυμος

6. Vyložte etymologii slov:

• aporie • terapie • polemika • trofej • polyteismus • Barbara

7. Přeložte:

εἰ ὁ ἵππος ἐφρόντιζε τῶν τοῦ ἐταίρου λόγων, ὁ ὄνος οὐκ ἂν συνέπιπτεν. εἰ μὴ οἱ πολέμιοι τὰς σπονδὰς ἔλυον, οὐκ ἂν ἐπάσχομεν πολλὰ καὶ κακὰ. εἶθε οἱ ἄνθρωποι τὰ ἴδια κακὰ ἐγίγνωσκον.

8. Rozlišujte typy záporok:

- μὴ λύετε τὰς σπονδὰς - οὐ καταισχύνετε τοὺς προγόνους • οὐ νομίζετε - μὴ νομίζετε.
- οὐ γινώσκετε - μὴ πράττετε.

9. Text 5. v lekci 1 zní οἱ μὲν δίκαιοι καὶ ὅσοι εἰς μακαρίων νήσους ἀποπέμπονται, οἱ δὲ ἄδικοι καὶ ἄδαιοι εἰς τὸ δεσμωτήριον. V obou shodně stavěných a významově protikladných částech této věty následuje za subjektem příslovečné určení místa. Jde o jednu z oblíbených antických rétorických figur, zvanou *paralelismus*.

a) Nalezněte v téže větě další příklad paralelismu.

b) Vyhledejte paralelismy v 1. textu této lekce.

10. Přeložte slovesné tvary:

- buď zdrav • mají • prosili bychom • hnal jsi • chtěli byste • umírá • domnívali jsme se • stávalo se
- posuzovali byste • trpěli • nezůstával jsem • ať neruší • prchal • vítězíme • poznávejte • dělali • jíst
- jedli by

11. Přeložte do řečtiny:

1. Přátelé zůstávali ve stanu. 2. Naši nepřátelé nepropadají malomyslnosti. 3. Je to (zájmeno nepřekládejte) dobrý důkaz jeho schopností. 4. Copak ses nesetkával s našimi protivníky? 5. Kdybych chtěl, mluvil bych. 6. Ta(to) svoboda není dokladem vítězství. 7. Naši spojenci nedodržovali vždy smlouvy a nevážili si bohů. Trpěli mnoho příkoří a tak poznávali, že není dobré rušit přísahy. 8. Neutíkej, zůstaň! 9. Kdybyste trestali zlé lidi, netrpěli by dobří lidé příkoří. 10. Ať si váží (3. pl. ipt.) našich předků! 11. Slova spravedlivého člověka přinášejí svobodu přátelům i nepřátelům, nikoli však lidem zlým a bezbožným. 12. Musíme (přeložte pomocí δεῖ) si vážit i svých nepřátel.